

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZIMNI RIVOJLANTIRISHDA FESTIVALLARNING O'RNI

Ahmedova Ruxshona Raxmatjon qizi
Qo'qon universiteti talabasi,
Umarov Omonjon
Qo'qon universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tezisda O'zbekiston Respublikasida festivallarni rivojlantirish va turizmga ta'siri hamda uning o'rni haqida bayon etiladi.

Kalit so'zlar: turizm, festival, xalqaro festival, innovatsion turizm g'oyalari, zamonaviy turistik mahsulotlar

Hozirgi jadal rivojlanayotgan davrda turizm O'zbekistonda Respublikasida taraqqiy e'tib bormoqda va o'zining milliy festivallari orqali juda ko'plab xorijiy mamlakat mexmonlarini qabul qilmoqda hamda o'z navbatida yuqori saviyadagi turli xil milliy madaniyatini ko'rsatib o'tmoqda. Jahonda esa o'zining ma'lum bir mavqeyiga ega bo'lmoqda, andoza sifatida juda ko'p yillardan beri O'zbekiston Respublikasining Samarqand shahrida Sharq taronalari musiqa festivali, Namangan shahridagi xalqaro Gullar festivali va Qo'qon shahridagi hunarmandchilik festivallari hamda boshqalar bo'lib o'tmoqda. So'ngi yillarda juda ham ko'plab tashrif buyuruvchilar ko'paymoqda festivallar tufayli hamda bu rivojlanish va milliylikni ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlanishida e'tiborni qaratish maqsadida qaror va farmonlar qabul qilingan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Qonuni, 18.07.2019 yildagi O'RB "Turizm" to'g'risida, O'zbekiston Respublikasi Prezidentning 13.08.2019 yildagi PF-5781 "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoniga binoan Qo'mita tomonidan har yili "Turizm sohasidagi biznes g'oyalar fabrikasi" festivali tashkil etiladi. Ta'kidlanishicha, biznes g'oyalar innovatsion yechimga ega zamonaviy turistik mahsulotlarni yaratishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. Kelib tushayotgan barcha takliflar tahlilidan keyin festivalning eng yaxshi loyihalar bo'yicha g'oliblari aniqlanadi.

O'zbekiston Respublikasi madaniyat va sport ishlari vazirligi milliy musiqa san'atining eng yaxshi namunalari keng targ'ib qilish, milliy musiqa an'analarini saqlash va rivojlantirish, yosh avlodda san'atga muhabbat tuyg'usini uyg'otish hamda xalqaro ijodiy aloqalarni kengaytirish, tinchlik, do'stlik, o'zaro hamjihatlik, madaniy- ma'naviy hamkorlikni yanada chuqurlashtirish maqsadida Sharq taronalari musiqa festivali. Shuningdek hunarmandchilik festivalini Qo'qon shahrida tarixiy ziyoratgohlar bo'ylab uyushtiriladigan sayyohatlar, hunarmandchilik va milliy liboslar ko'rgazmalari, badiiy va hujjatli filmlar tomoshalari, kitoblar, albom va fotosuratlar savdolari, askiya va qiziqchilar, folklor va dorbozlik jamoalari, polvonlar chiqishlari xalqimizning asrlar mobaynida sayqallanib kelayotgan qadriyatlaributun dunyoga tarannum etadi. Bu esa turizmni rivojlantirishda O'zbekistonni tanitishning, va xalqaro munosabatlarni o'rnatib ularni mustahkamlash uchun hamda xalqlar madaniyatini bog'lovchi muhim ko'prikdir.

Shu qatori 2019 yili 21 – 22 mart kunlari Shahrisabzdagi festeval bo'lib o'tdi. Festevalda turizmni rivojlantirish Davlat qo'mitasi tomonidan Navro'z umumxalq bayrami doirasida uyushtirilgan mazkur festival MDH davlatlari dizaynerlari va modelerlarini Shahrisabzda jamladi. Unda O'zbekistonning eng sara dizaynerlarini sanab o'tamiz; "Ra'no collection", "Sindor collection", "Mohigul", "Bukhara brilliant silk", "Banoras", "Guzal collection", "Istorakhan", "Nataly Kondra", "Nodirabegim", "Iroda Agzam Xoja", "Dilorom collection", "Azima", "Kafa" brendlari ostida ish olib borayotgan dizaynerlar bilan bir qatorda, Rossiyaning "Asian spirit", Ozarbayjonning "Gulnara Khalilova", Turkmanistonning "Ayna izbasar", Qirg'izistonning "Kate Zabolotnova", Qozog'istonning "Aynura Maidanova", Gruziyaning "Ketisashvili Mari" brendlari o'zlarining milliy liboslar kolleksiyalari bilan ishtirok etishdi.

Yuqoridagi rasimlardan dizaynerlarni ishlari mahsulini kurishimiz mumkin va festival doirasida Shahrisabz shahri tarixiy markazida o'zbek milliy liboslari, urf-odatlarini, taomlari ko'rgazmalari, sumalak sayillari, dorbozlar va polvonlar musobaqalari, folklor dastalarning chiqishlari, milliy taomlar tayyorlash mahorat darslari, xorijiy dizaynerlar tomonidan yosh dizaynerlar uchun mahorat darslari bo'lib o'tdi.

Ushbu xalqaro festevalda dizaynerlar ishlarini baholashda Rossiya, Belarus, Qozog'iston va O'zbekistonlik ekspertlar qatnashdi. Unda qirg'izistonlik dizaynerlar Katya Zabolotnova hamda Aliya Edilova, O'zbekistondan Iroda Agzamxuja, Turkmanistonlik Ayna Izbasar "Oltin igna sohibi" bo'lishdi. Shuningdek, Qirg'izistonlik Shaxzada Baltabayeva "Bibihanum Award", O'zbekiston vakillari Kumushxon Madumarova "Miss Shahrisabz", Diyora Kamolova "Top Model", Sitora Islomova "Fest Girl" nominatsiyalari bo'yicha sovrindorlar safidan joy olishdi.

O'zbekiston Respublikasida 1997-yili Samarqand shahridagi Registon maydonida bulib o'tkan "Sharq taronalari" festevali Markaziy Osiyodagi eng yirik musiqa va madaniyat festivallaridan biridir. Ushbu festeval 1997 yildan har ikki yilda bir marotaba Samarqand shahridagi ko'hna "Registon" maydonida avgust oyining 2-yarmi oxirida o'tkazilib kelinadi. Festivalda ishtirokchi davlatlar soni yildan yilga ko'paymoqda. Jumladan, birinchi festivalda 34 ta davlat, ikkinchi festivalda 36ta davlatdan 250 dan ortiq vakillar o'z san'atlarini namoyish etdilar. O'tkazib kelinayotgan ushbu festival dunyoning turli mamlakatlaridan eng iste'dodli xonandalar, raqqosalar va sozandalarni jamlaydi. "Sharq taronalari" UNESCO xalqaro madaniy tadbirlari ro'yxatiga kiritilgan bo'lib, O'zbekiston va uning merosi haqida ko'proq ma'lumot olishni istaganlar uchun mashhur tadbirdir. Festivalga har yili katta tayyorgalik ko'riladi va rang-barang namoyishlarga boy ochilish marosimi dasturi bilan festival boshlanadi. Ochilish marosimida faxriy mehmonlar, jumladan UNESCO prezidenti, O'zbekiston Prezidenti va hokimiyat vakillari o'z nutqlari bilan chiqishadi. Ochilish marosimidan keyin bir hafta mobaynida saralash bosqichlari bo'lib o'tadi. Har bir davlatning vakil guruhi uchun jami 30 daqiqa belgilangan bo'lib, ishtirokchilar o'zlari uchun belgilangan muddat davomida quyidagi yo'nalishlarda ijro etishlari mumkin:

1. Xalq musiqiy ijodiyoti;
2. Milliy mumtoz musiqa;
3. Zamonaviy musiqa, shu jumladan estrada asarlari.

Namangandagi gullar bayrami 1961 yildan buyon o'tkazib kelinmoqda. 2021 yili 60-marotaba o'tkazilgan gul bayramiga Janubiy Koreya, Rossiya, Turkiya, Niderlandiya va qo'shni

davlatlar - Qirg'iziston, Tojikiston, Qozog'iston, Turkmanistondan mehmonlar kelishgan edi. Mazkur tadbirda 150 nafar gulchilik bilan shug'ullanuvchi tadbirkorlar, shuningdek, 300 dan ortiq havaskor gulchilar ishtirok etib, festival tarixida ilk bor 10 million tup gul ko'chatlari ekildi. Festival 2018 yilda xalqaro maqom oldi. Unda O'zbekiston va qo'shni davlatlardan gul yetishtiruvchilar ishtirok etmoqda. Bayram mahalliy aholi va sayyohlar orasida katta qiziqish uyg'otmoqda.

Namanganda joriy yilning 21-maydan 4-iyungacha qadar xalqaro gullar festivali bo'lib o'tadi. Oltmish ikkinchi bor o'tkaziladigan festivalga 2,5 milliondan ortiq mehmonlar tashrifi kutilmoqda. Tadbir Madaniyat va turizm vazirligi, Namangan viloyati hokimligining Madaniyat va turizm boshqarmasi hamkorligida tashkil etiladi. Ta'kidlash kerakki, festival o'z tarixida ikkinchi bor ikki hafta (joriy yil may oyining so'nggi haftasi va iyun oyining birinchi o'n kunligida) davom etadi. 2022 yilda festivalga 30 dan ortiq xorijiy davlatlardan mehmonlar tashrif buyurgan bo'lsa, bu yil 40 dan ortiq mamlakatdan mehmonlar tashrifi kutilmoqda. Ular orasida diplomatik korpus vakillari, Namangan bilan birodarlashgan viloyat va shaharlar mutasaddilari, hamkor qo'shma korxonalarining chet ellik rahbarlari ham qatnashishi rejalashtirilgan. Qolaversa, bayramda ishtirok etadigan gulchilar geografiyasi ham kengaydi: o'tgan yili Janubiy Koreya, Hindistondan gulchilar ko'rgazmada ishtirok etgan bo'lsa, bu yil Germaniya, Hindiston, Polsha, Janubiy Koreya, Qirg'iziston va Italiya gulchilari qatnashadi.

Bundan tashqari, festival bo'lib o'tadigan Namangan shahridagi Zahiriddin Muhammad Bobur nomli istirohat bog'ida 15 million, shahar ko'chalarida 10 million, jami 25 million gul va ko'chatlar ekish rejalashtirilgan. Shuningdek, shahar ko'chalari turfa xil shaklda bezatiladi. Hozirgi kunda Namangan viloyatidagi 25 ta mehmonxona, 9 ta xostel, 526 ta oilaviy mehmon uylari, 6 ta yotoqxona, 18 ta sanatoriy va 4 ta dam olish maskani 8,5 mingdan ortiq mehmonni qabul qilish imkoniyatiga ega. Festival arafasida esa yana 5 ta mehmonxona ishga tushiriladi. Shu bilan birga, festival mehmonlariga xizmat ko'rsatish uchun jami 80 kishidan iborat volontyorlar guruhi shakllantirilmoqda. Xorijiy tillarni puxta o'zlashtirgan yoshlar shaharning mo'jaz xaritalari va bukletlar bilan ta'minlanadi. Festivalning madaniy dasturi ham boy va qiziqarli bo'lishi kutilmoqda. Xususan, «Zahiriddin Muhammad Bobur» nomli istirohat bog'i, «Afsonalar vodiysi» tematik parkida o'rnatiladigan sahnalarda shoir va yozuvchilar, sirk ustalari, o'zbek estradasi yulduzlari va folklor ansambllari chiqishlari namoyish etiladi.

Xulosada shuni aytish mumkinki O'zbekistondagi festevallar turizimni rivojlantirish va o'zimizni milliylikimizni kuchaytirish uchun katta ro'l o'ynaydi hamda o'z navbatida xalqlarni o'rtasidagi umum milliy yangiliklar an'analarni o'rganish. Shuningdek mamlakatlar o'rtasida chambarchas bir ko'priknini bog'lash va xalqaro jamiyatda o'z o'rniga ega bo'lishini ko'rsatib o'tmoqda hamda milliy madaniyatni ko'rsatilinganligi ularni o'z malakasiga yetarli bo'lgan mutaxassislar ishlab chiqqanligini. Zamonaviy dunyoda o'z o'rniga ega bo'lishi va o'z millatning o'z merosini saqlaganligi bu juda quvonarli holat ekanligi ko'rsatib o'tilgan yuqoridagi bari ma'lumotlarda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xalqaro hunarmandchilik festivali – xalqalar madaniyatini bog'lovchi muhim ko'priknini
<http://uzembassy.kz/uz>

2. Turizimni rivojlantirish davlat qo'mitasi eng yaxshi biznes g'oya va startaplarni moliyalashtirish <https://www.spot.uz>
3. Prezidentning "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida" <https://lex.uz/docs/-4474527>
4. O'zbekiston Respublikasi Qonuni, 18.07.2019 yildagi O'RQ "Turizm" to'g'risida
5. <https://xs.uz/uz>
6. R.Toxirov. Tadbirkorlik subyektlari samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI. Ilmiy-elektron jurnali.1/2023. 40-43.
7. Kokand, F. M., Kokand, R. T., & Kokand, D. M. (2020). Trends in solving problems in the development of an innovative economy. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(6), 1205-1209.
8. Toxirov, R. S., & Raxmonov, N. R. O. G. L. (2021). DASTURIY TA'MINOT YORDAMIDA ZAMONAVIY BOSHQARUVNI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 1(1), 181-186.
9. Tokhirov, R., & Rahmonov, N. (2021). Technologies of using local networks efficiently. *Asian Journal Of Multidimensional Research*, 10(6), 250-254.
10. Tokhirov, R., & Abdurakhimjanov, A. (2021). The Issue Of Modern Strategic Management In Enterprises Or Firms. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, 3(08), 9-14.